DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Saksbehandler, innvalgstelefon	Vår dato	Vår referanse
	01.07.2002	02/707 008.3
Bente Elgar, 22 24 83 24	Deres dato	Deres referanse
	28.02.2002	2002/458

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0033 OSLO

NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID – UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK – HØRING

Vi viser til brev av 28. februar 2002 med vedlegg.

Av koordineringshensyn har vi bedt våre etater sende sine høringsuttalelser til Samferdselsdepartementet

Vi har mottatt høringsuttalelser fra Luftfartsverket (brev av 11. juni 2002), Post- og teletilsynet (brev av 17. juni 2002), Jernbaneverket (brev av 25. juni 2002) og Vegdirektoratet (brev av 27. juni 2002). Disse brevene følger som vedlegg.

Etter Luftfartsverkets oppfatning er sterk kostnadsstyring en årsak til nedprioritering av kulturminnepolitikken. Det styrende i denne sammenhengen bør derfor være øremerking av midler til kulturminneformål.

Jernbaneverkets merknader er knyttet til kulturminner som ressurs for samfunnsutvikling, samarbeid med private om forvaltningen av kulturminnene, formidling og Jernbaneverket som planlegger av ny infrastruktur. Jernbaneverket stiller seg bak utvalgets fem målsettinger for visjonen for fremtidens kulturminnepolitikk. Jernbaneverket stiller seg også bak utvalgets mål om at de økonomiske rammene må stå i forhold til oppgavene. Videre viser Jernbaneverket til en del forhold som gjelder jernbanens kulturminner.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Telefax
Postboks 8010 Dep 0030 OSLO	Akersgt. 59 Org.: 972 417 904	Sentralbord: 22 24 90 90 Se saksbehandlers innvalgsnr.	22 24 56 08 Avd. 22 24 95 70 Arkiv

Vegdirektoratet påpeker to aspekter ved utredningen – sektorenes rolle som i liten grad er omtalt, og mangel på prioritering. Direktoratet viser til at arbeidet med kulturminner er en integrert del av sektoransvaret for miljø, og den enkelte sektor har dermed et ansvar for å ivareta egne kulturminner og ta hensyn til disse i sitt generelle arbeid. Vegdirektoratet savner en større omtale av dette sektoransvaret i utredningen. Når det gjelder spørsmålet om ulike typer økonomiske virkemidler, er Vegdirektoratet enig i at hovedutfordringen ikke ligger i hvilke økonomiske virkemidler som velges, men hvordan man skal prioritere hva som skal få økonomisk støtte. Manglende prioritet er etter direktoratets syn et av de største problemene. Videre deler Vegdirektoratet langt på vei mindretallet i Utvalget sine synspunkter. Hovedkritikken slik direktoratet ser det, er manglende oversikt over status – og ikke minst manglende vilje til å prioritere.

Post- og teletilsynet har ingen merknader.

Samferdselsdepartementet viser til etatenes uttalelser, og har for egen del ingen merknader.

Med hilsen

Ola Brattegard

Ola Brattegard e.f.

Bente Elgan

Bente Elgan

Vedlegg

Kopi: Luftfartsverket (ref. 2002/02144),
Post- og teletilsynet (ref. 02/027109),
Jernbaneverket (ref. 02/1896) og
Vegdirektoratet (ref. 2002/01116)

LUFTFARTSVERKET
HOVEDKONTORET

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET
AVD /SEK VS | S BEH BE
14 JUNI 2002
J NR 02/707-3
ARKIV 008.3 | AVSKREVET

Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
Mari Wiker -	2002-06-11	2002/02144-3/008
	Deres dato	Deres ref
	07.05.2002	02/707 008.3

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - utfordringer i ny kulturminnepolitikk

Det vises til oversendelse av ovennevnte utredning.

Luftfartsverket ønsker å knytte en kommentar til høringsbrevets punkt 1. "Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettet kulturminnepolitikk". Til dette stilles blant annet spørsmål om hva som er de største mulighetene – og eventuelt truslene – for framtidens kulturminnepolitikk.

Etter vår oppfatning er en vesentlig trussel nedprioritering av kulturminnepolitikken grunnet sterk kostnadsstyring hvor fokus rettes mot forhold som prioriteres høyere. Det styrende i denne sammenheng bør derfor være en øremerking av midler til kulturminneformål.

Med hilsen

Eirik Dale
Fung. seksjonssjef
Juridisk avdeling

Mari Wiker

Luftfartsverket
Wergelandsveien 1
P.b. 8124 Dep
0032 Oslo
Telefon:
22 94 20 00
Telefaks:
22 94 23 90
E-post:
post@lv.no
Web:
www.lv.no

NE-0071 A Yay 20.000-02 2002 Melsom Grafisk AS

POST- OG TELETILSYNET
Norwegian Post and Telecommunications Authority

Vår ref.: 02/02710-008
Vår dato: 17.06.02

Deres ref.: 02/707008:3
Deres dato: 07.05.02

Saksbehandler: Asle Fuhr

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep.
0030 OSLO

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET
AVD./SEK: VS | S.BEH.: BE
19 JUNI 2002
S.NR 02/707-4
ARKIV: 008.3 | AVSKREVET:

HØRING AV NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGEN I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK

Vi viser til Deres brev av 07.05.02.

Post- og teletilsynet har ingen merknader til ovennevnte.

Med hilsen

Willy Jensen

Asle Fuhr

Besøksadresse/*Office address:* Revierstredet 2
Postadresse/*Postal address:* Postboks 447 Sentrum, N-0104 Oslo
Tel: +47 22 82 46 00 Fax: +47 22 82 46 40
firmapost@npt.no www.npt.no Org.nr: NO 974 446 871

4722073679
Statens vegvesen
Vegdirektoratet

Vår saksbehandler - innvalgsnr.
Liv Marit Rui - 22 07 30 17
Vår dato
2002-06-27
Vår referanse
2002/01116-003
Vårt ark nr.
067
Deres referanse

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep.
0030 OSLO

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk.

Vi viser til brev fra Miljøverndepartementet av 28.02.2002, hvor vi er bedt å ta stilling til de nedenfor nevnte punkter/spørsmål (jfr. Miljøverndepartementets brev), samt brev fra Samferdselsdepartementet av 07.05.2002. De øvrige punkter har vi ingen merknader til.

Statens vegvesen vil spesielt påpeke to momenter ved utredningen. Det ene er sektorenes rolle, som knapt nevnes, og det andre er mangelen på prioritering.

1. Utredningen mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettet kulturminnepolitikk:
I sitt mandat ble kulturminneutvalget bedt om å vurdere en videreutvikling av kulturminnepolitikken, med særlig vekt på å videreutvikle perspektivet på kulturminner som en ressurs for samfunnet og som en viktig del av en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Spørsmålet blir da hvordan dette skal gjøres og hvem som skal gjøre det. Hovedfokus i utredningen ligger på den offentlige kulturminneforvaltningen, private eiere og frivillige organisasjoner. En er opptatt av at kulturminner er en kilde til opplevelse, utvikling og verdiskaping, en ønsker et materielt mangfold, samspillet mellom offentlige og private aktører, og ikke minst de økonomiske rammene. Målet er å lage en ny kulturminnepolitikk, men alle hovedpunktene i satsningsområdene er velkjente gjengangere.

Kulturminnevern er en del av det totale miljøvernet - vern av det samlede fysiske miljøet. Arbeidet med kulturminner og kulturmiljø er en integrert del av sektoransvaret for miljø som kommer til uttrykk i stortingsmeldingen om miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling (bærekraftmeldinga). Dette sektoransvaret innebærer at den enkelte sektor har ansvar for å ta vare på etatens egne kulturminner og ikke minst å ta hensyn til kulturminner i etatens arbeid.

Statens vegvesen har et sektoransvar for kulturminner, som kommer til uttrykk i de ulike roller etaten har, som utbygger, som arealplanmyndighet, og som eier. Dette kan gjøres ved å søke å unngå inngrep og nærføring i verdifulle kulturminner og kulturmiljøer i forbindelse med nye samferdselsanlegg og utbedringstiltak på eksisterende anlegg, samt legge vekt på å forvalte sektorens egne kulturminner på en god måte. For at etaten skal

Postadresse
Postboks 8142 Dep
0033 OSLO

firmapost@vegvesen.no

Kontoradresse
Grenseveien 92

Org.nr: 971032081

Telefon
22 07 35 00
Telefaks
22 07 37 68

Egne kontoradresser
Bruavdelingen
Grenseveien 97
Telefon 22 07 35 00
Telefaks 22 07 38 66

Vegteknisk avdeling
Gaustadalléen 25
Telefon 22 07 39 00
Telefaks 22 07 34 44

kunne ta dette ansvaret på alvor, har Statens vegvesen gjennom flere år satset på kompetanseoppbygging på fagområdet.

Sektoransvaret er en vesentlig del av den helhetlige miljø- og ressursforvaltningen. Vi savner derfor at utredningen også tar opp dette viktige aspektet ved forvaltningen av kulturminner, og mener at dette burde vært videreutviklet

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretakelse av mangfoldet i kulturarven?
Det er i dag en stor ulikhet med hensyn til representativitet for de ulike typer kulturminner som har et juridisk vern. Det er svært få teknisk-industrielle kulturminner som er vernet, og fra samferdselshistorien enda færre. Statens vegvesen er opptatt av hvordan en kan skape interesse og engasjement for kulturarven, og hvilke muligheter som ligger i den rolle og det ansvar som etaten har. Vi mener at sektorene har en viktig rolle å spille her, og savner dette aspektet i utredningen. Statens vegvesen har laget en Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner (lanseres 2.juli i år). Dette har vært et 4-årig prosjekt med bred deltakelse på lokalplanet i de enkelte fylker. Målet er at samtlige objekter (totalt ca 350 veger, bruer og bygninger) skal få et varig juridisk vern. Mange av disse objektene har stor identitetsskapende verdi og er i aktiv bruk. Verneplanen er et eksempel på at sektorene spiller en vesentlig rolle med hensyn til å bedre representativiteten og mangfoldet av ulike typer kulturminner.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping
Departementet ønsker tilbakemelding på de ulike typer økonomiske virkemidler som blir foreslått. Utvalgets flertall vil mye, og det er bra, men vi ser problemer med gjennomføringen av dette. Vi er enige i at det er et behov for å styrke de økonomiske virkemidlene. Vi tror imidlertid at hovedutfordringen ikke ligger i hvilke økonomiske virkemidler som velges, men hvordan en skal prioritere hva som skal få økonomisk støtte. Slik vi ser det er manglende prioritering et av de største problemene. Utvalgets flertall sender ut signal om at alt må prioriteres høyere. Vi er av den oppfatning at det må foretas en utvelgelse basert på prioritering.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning
Hvordan bør registre og overvåkingssystemer for kulturminner og kulturmiljøer videreutvikles for å møte dagens og framtidens utfordringer?
Det er et faktum at kulturminneregistrene i dag er både mangelfulle og lite oppdaterte. Som utbygger og arealplanmyndighet er dette et problem Statens vegvesen møter svært ofte. Vi bruker mye mer tid og penger på fagområdet kulturminner enn på andre fagområder i konsekvensutredninger på grunn av mangelfulle registre. Mange områder er ikke tidligere registrert. Vi er klar over at registrene aldri vil kunne bli fullstendige, men det bør gjøres faglige vurderinger på et overordnet nivå i de ulike områder, slik at det er lett tilgjengelig for planleggere og andre å vurdere hva en kan forvente. Slike opplysninger bør legges inn i registrene og være lett tilgjengelige også for andre enn kulturminneforvaltningen.

7. Mindretallets særmerknad

Vi deler langt på vei mindretallets synspunkter slik de fremkommer i kap. 15. Hovedkritikken, slik vi ser det, er manglende oversikt over status og ikke minst manglende vilje til å prioritere. Når utvalgets flertall har valgt å prioritere 17 hovedområder, sier det litt om manglende vilje eller evne til å prioritere. Det meste fanges opp av disse 17 prioriterte hovedområdene. Det er grunn til å spørre hva det da er en velger ikke å prioritere.

Miljøkontoret
Med hilsen

Sidsel Kålås
sjefingeniør

Liv Marit Rui

Gjenpart: Jernbanemuseet, JRP,Hag, DMK, THg, RN, RS, RV, RØ

Samferdselsdepartementet
boks 8010 Dep

0030 Oslo

Henvendelse til: Sigrid Stokke
Tlf: 22455307/91655307
Faks: 22 45 54 99
E-post: sigrid.stokke@jbv.no

Dato: 25.06.02
Saksref.: 02/1896 I 008
Deres ref.: 02/707 008.3
Vedlegg:

Fortid former framtid. Utfordringer i en ny kulturminnepolitkk. NOU 2002:1. Uttalelse

Vi viser til Miljøverndepartementets brev datert 18.02.02 og Samferdselsdepartementets brev datert 07.05.02

Jernbaneverket har merknader til fem aspekter ved utredningsarbeidet:

- Kulturminner som ressurs for samfunnsutvikling,
- staten som eier av kulturminner,
- samarbeid med private om forvaltningen av kulturminnene
- formidling og
- Jernbaneverket som planlegger av ny infrastruktur.

Kulturminner som ressurs for samfunnsutvikling

Jernbaneverket støtter utvalgets verdigrunnlag og visjons for framtidens kulturminnepolitikk; "*Kulturminner og kulturmiljøer - kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping*"

For å nå denne visjonen har utvalget formulert 5 mål
- Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold.
- Samvirket mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser.
- Sammenhengen mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning.
- Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører.
- De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene

Dette er målsetninger som Jernbaneverket fullt ut kan stille seg bak og kan brukes som mål også for vår forvaltning av jernbanens kulturminner. Vår verneplan skal med det første legges fram for behandling av Jernbaneverkets ledelse og disse punktene vil stå sentralt i denne behandlingen.

Staten som eier av kulturminner

Dette punktet er viet oppmerksomhet i rapporten. Jernbaneverket og NSB BA er eiere av viktige anlegg i ikke bare for vår samferdselshistorie, men også for historien om utvikling av nasjonen, by- og lokalsamfunn i store deler av landet.

Utredningen understreker behovet for en mer helhetlig politikk fra statens side og behovet for tilstrekkelige midler til å sikre de kulturhistoriske verdiene kulturminnene representerer. Dette er viktig også for jernbanens kulturminner. Kravet om større effektivitet både til Jernbaneverket og NSB BA, og salg av jernbaneeiendommer (kulturminner) som nå foregår, er en utfordring.

Arbeids- og Administrasjonsdepartementet har i vår lagt fram et forprosjekt; *Statens kulturhistoriske eiendommer. Politikk for eierskap og forvaltning.* Her pekes det på en rekke utfordringer knyttet til forvaltningen av statlige kulturminner i tråd med de utfordringene NOU-en trekker opp. Dessverre ser det ut til at kulturhistoriske eiendommer knyttet til Samferdselsdepartementet ikke har spesiell fokus til tross for at disse til sammen utgjør 15% av den totale bygningsmassen. I tillegg kommer eiendommer overført til NSB BA. Til jernbanes kulturminner inngår også de tekniske anleggene knyttet til jernbanens infrastruktur og driften av jernbanen.

Utredningen peker spesielt på utfordringene når statlige eiere gjøres om til mer selvstendige enheter og den avhending som ofte skjer. Her er det en rekke problemer som må avklares. En del av disse er generelle og gjelder flere typer eiendommer. Andre er spesielle for jernbanen og knyttes for eksempel til sikkerhet. Her gjelder Jernbaneloven med forskrifter. Når kulturhistoriske anlegg overføres til private og får ny bruk skapes ofte uheldige konflikter hvor kulturminneverdiene ofte er den tapende part. Det foregår fortsatt arbeid med å avklare hvilke av jernbanens eiendommer som skal tilbakeføres fra NSB BA til Jernbaneverket. En del av disse er viktige kulturminner og de fleste er over 50 år gamle. I dette arbeidet ville det vært svært nyttig å ha nærmere retningslinjer hvilken betydning kulturminneverdiene skal ha. Mange ligger sentralt i pressområder og har stor markedsverdi. Jernbaneverket har under etablering et eiendomsregister hvor bla kulturhistoriske eiendommer og bygninger legges inn med egen kode.

Jernbaneverket stiller seg også bak utvalgets mål om at de økonomiske rammene må stå i forhold til oppgavene.

Samarbeid med private om forvaltningen av kulturminnene

En del jernbanekulturminner er utenfor NSB BA/Jernbaneverkets eie. Særlig interessante er museumsbanene, som er egne museer (stiftelser) og forvalter deler av jernbanens historie. Denne driften er eksempel på samarbeid mellom staten ved Jernbaneverket og private slik NOU-en legger opp til. Dette er også viktig for lokal næringsutvikling knyttet til turisme.

Formidling

Jernbaneverket har lange tradisjoner når det gjelder formidling av jernbanens historie. Jernbanemuseet er opprettet nettopp for dette. Dette aspektet er også vektlagt i arbeidet med vår nasjonale verneplan.

Jernbaneverket som planlegger av ny infrastruktur

I forbindelse med vår planlegging av nye anlegg er det viktig at det finnes gode registre over alle stedfestete kulturminner. Det gjør det enklere for oss å ta hensyn til disse i planleggingen. Det er derfor bra at utredningen tar opp spørsmålet om gode miljøregistre.

Med vennlig hilsen

Jon Frøisland
Etatsdirektør forvaltning